GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șese lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România și străinătate:

Pe anŭ 36 fr., pe șese lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 214. Vinerĭ, Sâmbătă 10 (22) Noemvre 1884.

Brașovŭ, 9 (21) Noemvre

Celŭ ce urmăresce cu deamĕnuntulŭ starea lucrurilorŭ în țĕrile de sub coróna Sântului Ștefanŭ și starea lucrurilorŭ în țĕrile de sub dominațiunea turcéscă, e cu neputință sĕ nu găséscă órecare asemĕnare. Inrudirea Ungurilorŭ cu Turcii reese de sine, fără sĕ se mai gândéscă cineva la imposanta manifestațiune de înrudire, ce a făcut'o tinerimea maghiară, înainte de rĕsboiulŭ ruso-romăno-turcescŭ, înmânândŭ o sabiă de onóre lui Abdulŭ Kerim pașa, gróza și spaima popórelorŭ din peninsula balcanică.

Ca sĕ putemŭ face o paralelă între aceste două némurĭ, vomŭ presentá aḍĭ cetitorilorŭ noștri unŭ tablou câtŭ se póte mai complectŭ și esactŭ despre miserabila situațiune a poporațiunilorŭ de sub nenorocita stăpânire turcéscă.

Turculŭ nu s'a pututŭ împăcá nicĭ odată cu idea, că trebue sĕ fie egalŭ cu popórele cucerite. Pentru elŭ orĭ-cine, care nu e Turcŭ, e o ființă inferióră, nu meritá a se bucurá nicĭ de drepturile omului, nicĭ de drepturile de cetățénŭ.

Clasa conducĕtóre s'a compusŭ totdéuna și se compune din persóne, care numai numele de ómenĭ nu-lŭ meritá. „Facŭ ce vréu," a fostŭ și este devisa Turcului. De aceea administrațiunea și justiția suntŭ unŭ lanțŭ de vițiurĭ intolerabile.

De cultură Turculŭ a fugitŭ totdéuna ca draculŭ de tămâe. Urmarea a fostŭ, că în capulŭ administrațiunei și justiției au fostŭ și suntŭ numai incapacitățĭ, carĭ nu cunoscŭ altă lege, decâtŭ legea arbitriului.

Proverbulŭ ḍice: „Cum e stăpânulŭ, așa și sluga." Esemplulŭ rĕu alŭ celorŭ marĭ se imitéză de întregŭ aparatulŭ administrațiunei și justiției. Toțĭ funcționarii, dela celŭ mai înaltŭ până la celŭ din urmă, nu se distingŭ decâtŭ prin incapacitate, negligență, corupțiune și lăcomiă.

Pe lângă suferințele ce le îndură nenorocitele poporațiunĭ din peninsula balcanică din partea stăpânirei turcescĭ, mai au sĕ'ndure și tâlharii, omorurĭ și totŭ felulŭ de crime, care au devenitŭ flagele permanente. Nu e destulŭ că perceptorulŭ te despóiă, judecătorulŭ te nedreptățesce, zapciulŭ te omóră în bătăĭ; mai trebue sĕ privescĭ — décă vréi sĕ mai rĕmâi cu viéță — cum briganḍii îțĭ jăfuescŭ și puținulŭ avutŭ ce ai mai pututŭ scăpá din mânile stăpânirii turcescĭ. Și ce face stăpânirea turcéscă? Dă ordinŭ sĕ se urmăréscă tâlharii. Dar ordinulŭ e datŭ de ochii lumii, ér nu ca sĕ se esecute. Funcționarii mergŭ mână în mână cu tâlharii. Casulŭ cu părintele Teofilŭ, despre care amŭ vorbitŭ în ḍiarulŭ nostru, ne spune că judecătorulŭ turcŭ e părtașŭ la omorîrea archimandritului. Și cine s'au arestatŭ? Totŭ aceia, carĭ au îndrăsnitŭ, sĕ céră pedepsirea culpabililorŭ. Astfelŭ stă cu administrațiunea și justiția.

Sĕ trecemŭ la instrucțiă.

Când te gândescĭ la starea înapoiată, în care se găsescŭ poporațiunile din provinciile turcescĭ pe tĕrêmulŭ instrucțiunii, ți s'ar párea, că peninsula balcanică s'ar aflá cine scie în ce colțŭ de pămêntŭ, ér nu în Europa civilisată.

Amŭ spusŭ că Turculŭ fuge de cultură, și fiindcă elŭ se'mpacă mai bine cu ignoranța, ține în întunerecŭ și pe celelalte popóre. Puținele scóle, ce cu marĭ sacrificii s'au pututŭ înființá pe icĭ colea, stau pe locŭ fără sĕ mérgă unŭ pasŭ înainte. Stăpânirea, câtŭ de ignorantă e, a sciutŭ desbiná diferitele naționalitățĭ, ațîțându-le una încontra alteia prin agitatorĭ, și făcêndu-le sĕ se ruineze și moralmente.

Care e urmarea? Sĕlbătăcirea poporațiunilorŭ, agitațiunile continue, ferbere generală, revolte și câte și mai câte nenorocirĭ. Acolo, unde Turculŭ n'a pututŭ isbutí, sĕ omóre fisicesce și moralmente pe „neegalii" sĕi, și-a pregătitŭ tĕrĕbuțele și a plecatŭ; dovadă e Dobrogea și Tesalia.

Dar Sublima Pórtă nicĭ odată nu s'a gânditŭ, că celŭ ce-șĭ consumă puterile, ca sĕ omóre alte naționalitățĭ, se omóră pe sine; nicĭ odată nu s'a gânditŭ, că suferințele oțelescŭ naționalitățile, pe când asupritorulŭ slăbesce. Din puternica împĕrăţiă turcéscă, care îngroḍise tóte némurile, aḍĭ n'a mai rĕmasŭ decâtŭ unŭ corpŭ putredŭ. Popórele, cărora, seculĭ întregĭ a căutatŭ sĕ le stórcă mĕduva din ele, simtŭ necesitatea d'a gusta libertatea, d'a nu mai trăí în ignoranța, în care au zăcutŭ și zacŭ încă și aḍĭ, simtŭ că omulŭ trebue tractatŭ ca omŭ, ér nu ca vită. Desmembrarea unei părțĭ din imperiulŭ turcescŭ, întêmplată în acești anĭ din urmă, ne-a datŭ o nouă dovadă, că asupritorulŭ 'șĭ pregătesce singurŭ ruina.

CRONICA POLITICĂ.

Vorbindŭ despre reforma camerei magnațilorŭ, »Pester Lloyd« ḍice, că nicĭ unŭ statŭ din Europa nu simte atâtŭ de multŭ necesitatea de a avé o cameră a magnațilorŭ, care sĕ stea pe base solide și sĕ fie respectată de națiune, ca Ungaria, care e periclitată de aspirațiunile naționalităților. Incă o dovadă ne dă așa dară fóia ungurésca, că orĭce reformă, orĭce nouă instituțiune în Ungaria nu se facŭ decâtŭ în contra nemaghiarilorŭ; tóte câte le spune ea în articululŭ de fondŭ despre ștergerea titlurilorŭ, a privilegiurilorŭ de castă, despre îmbunătățirea raporturilorŭ sociale, potŭ avé valóre pentru Ungurĭ, ér nu pentru naționalitățĭ. »Aspirațiunile naționalităților periclitéză patria« suntŭ cuvinte destulĭ de tarĭ, ḍise de o fóiă oficiósă, că se scimŭ, că numai la bine nu ne putemŭ așteptá din partea stăpânirii ungurescĭ.

*

Ḍiarele ungurescĭ spunŭ, că dieta ungară, care se va întruni din nou după încheiarea desbaterilorŭ în delegațiunĭ, se va ocupa imediatŭ cu afacerile croate. Mĕsurile luate în contra Starcevicianilorŭ și desființarea tribunalelorŭ de presă în Croatia au fostŭ aprobate de guvernulŭ din Pesta, dar Ungurii suntŭ fórte măhniți din causa imposantei manifestațiunĭ, ce s'a făcutŭ episcopului Strossmayer în Agramŭ. Acele festivitățĭ mărețe au doveditŭ, că opinia publică croată, a poporului se lovesce 'n capŭ cu opinia guvernamentalilorŭ, pe carĭ Croatii îĭ intituléză Maghiaronĭ. Nu se potŭ împăca Ungurii cu idea, că episcopulŭ Strossmayer a fostŭ primitŭ ca unŭ principe de întréga poporațiune. »Pesti Naplo« nicĭ nu mai scie ce scie de înfuriatŭ ce este: »Episcopulŭ Strossmayer — ḍice fóia ungurésca — demonstréză în Agramŭ în contra Regelui, în contra țĕrii și în contra guvernului. Ne mai auḍită cutezanță! Elŭ lasă a i se aduce omagii în Agramŭ, ca unui creatorŭ alŭ Croației marĭ, ca unui dușmanŭ alŭ Ungariei! Elŭ nu e preotŭ, ci unŭ omŭ politicŭ. Totdéuna a fostŭ elŭ unŭ agitatorŭ sudslavicŭ. Acéstă pășire este proclamarea Marei Croații, pe care elŭ vrea s'o creeze cu credincioșii sĕi. Trebue sĕ se pună capĕtŭ acestei comedii și Strossmayer sĕ fie tractatŭ ca unŭ inimicŭ alŭ statului.

Ovațiunile făcute unui episcopŭ, care se sacrifică pentru cultura poporului sĕu, suntŭ considerate de foile ungurescĭ ca agitațiunĭ! Câtă scălciare în creeri ungurescĭ!

*

Se scrisese mai 'nainte de unele ḍiare din România, că d. Crețulescu ambasadorulŭ românŭ de pe lângă guvernulŭ din Petersburgŭ, n'are sĕ se mai întórcă la postulŭ sĕu. Scirea acésta însĕ n'a fostŭ adevĕrată, căcĭ o telegramă din Petersburgŭ către »Pol. Corr.« spune, că numitulŭ ambasadorŭ 'șĭ-a reocupatŭ postulŭ sĕu, și încă spre marea bucuriă a guvernului rusescŭ. D. Crețulescu, spune telegrama, a fostŭ totdéuna representantulŭ unei politicĭ de bune relațiunĭ între Rusia și România. Intórcerea sa la Petersburg se consideră ca unŭ simptomŭ, că guvernulŭ românŭ vrea sĕ întrețină relațiunĭ cordiale cu Rusia și acéstă schimbare se póte considerá, ḍice telegrama, ca o urmare a înțĕlegrei celorŭ trei monarchĭ la Skiernevice, deórece atitudinea de mai înainte a politicei române se póte aduce in legătură cu îngrijirea ce esistă despre unŭ conflictŭ între Austro-Ungaria și Rusia.

DESMEMBRAREA TURCIEI.

Ḍiarulŭ »Sylloghi,« ocupându-se de planulŭ ce s'a pusŭ la cale de cele trei marĭ imperii europene, adecă de cestiunea desmembrării Turciei, ḍice că din acésta vorŭ avé avantagii materiale Austria, Rusia, Grecia, Muntenegru și Bulgaria,*) pe când Germania se va mulțămi cu avantagii indirecte și morale. Intr'unŭ numĕrŭ trecutŭ alu fóiei nóstre amŭ arĕtatŭ sub titlulŭ »Impărțirea Turciei« în ce constau aceste avantagii și ce va primi fiecare din puterile amintite.

Ceea ce ne interesézā acum, este împrejurarea că în 1876, după cum spune »Sylloghi,« cu câteva lunĭ înainte de declararea rĕsboiului ruso-turcŭ, prințulŭ Valori a datŭ la lumină o broșură sub titlulŭ »Vii și Morții,« în care a preḍisŭ unele evenimente ce s'au împlinitŭ tocmai după preḍicerea sa. Intre altele prințulŭ Valori preḍice și următórele:

»Germania se va întinde de la Kiel până la marea Adriatică cu séu fără Triestŭ și de la Zuydersee până la Nimenŭ cu séu fără Boemia. Austro-Ungaria se va întinde de la Pesta până la Balcanĭ cu séu fără Grecia. Rusia se va întinde de la marea Albă până la Bosforŭ cu séu fără Constantinopole. Anglia va rĕmânea în starea actuală plus Egiptulŭ.«

Atâtŭ din profețiile prințului Valori, câtŭ și din destăinuirile d-lui Saissy, pe care le-amŭ comunicatŭ cetitorilorŭ nostri, resultă că o mare schimbare se va face într'unŭ viitorŭ apropiatŭ în Orientŭ. Cine urmăresce cu atențiune mersulŭ statelorŭ din Orientŭ și schimbările ce se facŭ pe fiecare anŭ în situațiunea acestorŭ state, n'are decâtŭ sĕ 'șĭ câștige convingerea, că catastrofa cea mare se apropiă cu pașĭ repeḍĭ.

SCIRILE ḌILEI.

Reuniunea română de gimnastică și cântărĭ va dá Duminecă în 11 (23) Noemvre în sala Hotelului Nr. 1 unŭ concertŭ, care va fi urmatŭ de danțŭ.

—0—

In ținutulŭ Cohalmului executorii de dare, în zelulŭ lorŭ celŭ mare de a'șĭ câștiga merite înaintea stăpânirilorŭ au ajunsŭ deja sĕ pună secuestru până și pe averea nemișcătóre. Locuitorii se'ndatoréză, 'șĭ vêndŭ totŭ pe prețurĭ fórte micĭ, numai ca sĕ ridice secvestrulŭ. Din acéstă causă miseria cresce cu pașĭ repeḍĭ.

—0—

Hoțiile postale nu mai înceteză. Mercurĭ în 12 Noemvre n. s'a trimisŭ din Jassbereny o sumă de vr'o 6000 fl. către firmele din Solnocŭ. In locŭ de banĭ s'a găsitŭ la posta din Solnoc sdrențe de hârtiă în punga cu banĭ. Oficiele postale au vrutŭ sĕ țină hoția ascunsă,

*) Elŭ nu amintesce de România, de Serbia și de Bulgaria, căcĭ părerea sa este, precum se pare, că tótă lumea póte înțelege, că aceste state vorŭ forma o confederațiune sub suveranitatea împĕratului Austriei.

dar comercianţii din Solnocŭ ceréu banĭ şi cei din Jassbereny spunéu că au trimisŭ. Şi aşa hoţia s'a datŭ pe faţă.

—0—

La recrutarea pentru anulŭ 1885, suntŭ chemate cele trei clase ale tinerilorŭ născuţĭ în anulŭ 1865, 1864, şi 1863. După § 42 alŭ art. de lege XL din anulŭ 1868 suntŭ îndatoraţĭ toţĭ tinĕrii oraşului Braşovŭ, şi anume acei aparţinĕtorĭ clasei prime după etate, acei din clasa a doua şi a treia, a se presenta la asentarea din an. 1885, şi a se însinua prin graiu orĭ în scrisŭ, séu prin părinţii, rudele orĭ tuturorii loru până la 30 Noemvre 1884 stil. nou, în localitatea de conscriere, strada Căldărarilorŭ Nr. 519, etagiulŭ alŭ II lea. Asemenea suntŭ îndatoraţĭ a se însinua în persónă la loculŭ arĕtatŭ, până la ḍiua hotărîtă de 30 Noemvre, toţĭ tinerii streinĭ aflătorĭ aicĭ, carĭ cadŭ în classa anilorŭ 1865, 1864 séu 1863, aducêndu-şĭ cu sine totodată şi documentele de acasă, spre a se presenta la assentarea pentru anulŭ 1885. Aceia, carĭ vorŭ întârḍia de a se presentá la timpulŭ hotărîtŭ, se vorŭ pedepsi, fără de nicĭ o considerare că suntŭ indigenĭ séu streinĭ, cu amende în banĭ, ér la casŭ de neavere cu arestŭ.

—0—

Incetarea repentină a negoţului cu bilete române nu a putută sĕ dureze multŭ timpŭ. Cam slăbuţŭ, ce e dreptŭ, dar cu tóte astea au reînceputŭ negociările. Sume mai micĭ s'au oferitŭ cu fl. 8.25—8.35 o piesă de 20 lei noi. Pentru preţulŭ acesta se află şi cumpĕrătorĭ.

—0—

Comitele Panciovei, Stancicĭ, a căḍutŭ în disgraţia d-lui Tisza. Se ḍice, că va fi destituitŭ. Causa e că representanţa oraşului Panciova a respinsŭ unanimŭ propunerea, ce se făcuse d'a se introduce limba maghiară ca limbă protocalară şi d'a se numi pe viitorŭ numai funcţionarĭ, cari sciu limba maghiară. Comitele încă s'a declaratŭ în contra propunerei. Trebuia sĕ scie însă Stancicĭ, care la alegerĭ a sprijinitŭ guvernulŭ, că celŭ ce dă odată apă pe móra guvernului, trebue sĕ dea totdéuna, altfelŭ e spulberatŭ. Şi spulberaţĭ trebue toţĭ câţĭ dau mână de ajutorŭ duşmanilorŭ.

—0—

Comisiunea cimitirelorŭ a consiliului comunalŭ din Viena a hotărîtŭ sĕ nu se mai desgrópe victimele catastrofei dela Ringtheater, ci sĕ se ridice monumentulŭ pe loculŭ unde suntŭ îngropate. S'a mai hotărîtŭ, ca suma de 15,000 fl. destinată pentru facerea monumentului sĕ se ridice la 25,000.

—0—

Se ḍice că la 5 Aprilie 1885, cu ocasiunea unei adunărĭ de episcopĭ slavĭ în Welehrad (Moravia), se va serba milenarulŭ morţii apostolului Metodiu. La serbare vorŭ lua parte atâtŭ episcopii romano-catolicĭ, câtŭ şi episcopii uniţĭ de sub Papa, din tóte ţĕrile slave. In Olmütz, Cracovia şi Lemberg deja s'au formatŭ comitete, ca să pregătéscă serbarea. In Welehrad, care a fostŭ odinióră reşedinţa episcopală a lui Metodiu, se vorŭ ridica barace pentru vr'o 30,000 peregrinĭ.

—0—

In regimentulŭ 1 de geniu, care e dislocatŭ în Olmütz, s'au găsitŭ în urma unei perchisiţiunĭ vr'o 400 de esemplare din ḍiarulŭ socialistŭ »Zukunft« atâtŭ pe la soldaţĭ, câtŭ şi pe la sergenţĭ. S'au făcutŭ mulţime de arestărĭ. Se crede că şi în alte casarme sunt astfelŭ de foi socialiste.

—0—

Cetimŭ în »Telegrafulŭ:« »In Galaţĭ următórele case suntŭ încurcate în falimentulŭ Spartalli din Londra cu diferite sume: D. Vrionis cu lei 70,000; Ducernay 16,250; Rubinstein 8,000; Wechsler 30,000, Marty & comp. 5,000; Schwab şi comp. 20,000; Chatiner 48,000; Theologŭ frères & comp. 125,000; Valsamachi 25,000; Brunner 25,000 Bernstein 43,759; Zamfirato 25,000; Bardovitz 8,000: Heilpern 45,000; Feitler 100,000; Zografos 45,000; Dava 17,000; Tópoli 7,000; Tenen, casieru băncei României din Galaţĭ 32,000; şi Corovisianu 8,500 lei. Se ḍice că d. Cerlenti din Bucurescĭ e împărtăşitŭ cu 500,000 şi domnu Salomonŭ Hechter cu 200,000; lei.«

—0—

Unulŭ din întreprinḍĕtorii austriacĭ, cari au fostŭ însărcinaţĭ cu construirea căilorŭ ferate din Serbia, a fostŭ acum câteva ḍile la Atena, unde, însoţitŭ de ministrulŭ Austro-Ungariei Trautenberg, a visitatŭ pe primministrulŭ Tricupis, căruiă i-a propusŭ, ca sĕ i se dea în întreprindere construirea căii ferate Larissa-Salonicŭ. Primministrulŭ grecescŭ a declaratŭ că guvernulŭ elinŭ e dispusŭ a da concesiunea acelei companii, care ar vrea sĕ întreprindă în acelaşŭ timpŭ şi construirea liniei Larissa-Pireu.

—0—

Imprumutulŭ Greciei de 170,000,000 se va emite în subscripţiune publică în luna lui Decemvre. Se speră că elŭ se va acoperi în Germania şi Anglia.

—0—

Generalulŭ francesŭ Vasseur va sosi la 19 Noemvre v. în Atena cu doi căpitanĭ, fiindŭ chematŭ sĕ reorganiseze armata grecéscă.

—0—

Foile germane dau următórele amĕnunte despre veniturile ḍilnice ale unorŭ principĭ germanĭ: Regele Bavariei 11,050 mărcĭ, regele Saxoniei 5560 mărcĭ, regele Wurtembergului 5271 mărcĭ, marele duce de Hessen-Darmstadt 2964 marcĭ, marele duce de Sachsen-Weimar 2301 mărcĭ, marele duce de Oldenburg 1385 mărcĭ. Celŭ mai micŭ venitŭ îlŭ are prinţulŭ Reuss din liniă mai veche, care are numai 294 mărcĭ venitŭ pe ḍi

—0—

In Ottensen ş'a serbatŭ în ḍilele acestea unŭ culegĕtorŭ tipografŭ surdomutŭ de la foia „Nachrichten« cununia sa cu o domnişóră totŭ surdomută. Preşedintele »Reuniunei Surdomuţilorŭ,« Claudius, a ţinutŭ la masă unŭ toastŭ, pentru tĕnĕra şi »tăcuta« părechie, în limba surdomuţilorŭ — prin semne. Toastulŭ trebue că a produsŭ o impresiune unică în felulŭ ei.

—0—

In curêndŭ se vorŭ întreprinde două espediţiunĭ nouĕ la polulŭ nordicŭ. Una va fi condusă de vestitulŭ Nordenskjöld, sub patronagiulŭ admiralităţii rusescĭ, şi va dura 3 anĭ. Scopulŭ e sĕ ajungă la polŭ. Alta o vorŭ întreprinde Americanii sub conducerea inginerului Melville.

—0—

Şefulŭ biuroului statisticŭ alŭ Elveţiei, d. Kummer, a calculatŭ, că numĕrulŭ locuitorilorŭ diferitelorŭ ţĕrĭ ale Europii, décă vorŭ continua a se'nmulţi în mĕsura de până acum, va fi în anulŭ 2000: Italia 56,142,968, Francia 64,180,400, Marea Britaniă 142,789,145, Germania 164,678,076, Austro-Ungaria 70,090,508.

Trĭcolorulŭ românescŭ.

(Corep. particulară a »Gaz. Trans.«)

Din Câmpiă, 14 Noemvre 1884.

Grele vremurĭ amŭ ajunsŭ noi Românii în patria nóstră! La judecătorii noi — cei ce nu scimŭ ungu-resce — nu avemŭ ascultare; la universităţĭ suntemŭ atacaţĭ hoţesce, bătuţĭ şi persecutaţĭ, din scólĭ ne elimi-néză, pe la staţiunile căilorŭ ferate ne respingŭ cu dispreţŭ, ne batjocurescŭ şi ne trimitŭ la Bucurescĭ; în timpŭ ce esecutorii nu înceteză a ne smulge perinele de sub capŭ.

In Oşorheiu oraşŭ sĕcuescŭ, Românii suntŭ aşa de urgisiţĭ şi despreţuiţĭ, încâtŭ chiar şi copii de 5—6 anĭ iesŭ la póртă şi décă vĕdŭ vre-unŭ Românŭ trecêndŭ pre stradă, aruncă după elŭ cu petrii, îlŭ fluerâ, îlŭ scuipă şi-lŭ batjocurescŭ cum le vinŭ la gură.

Cu greu aşŭ puté crede, ca cineva sĕ pótă vorbi în Oşorheiu romănesce, fără a fi însultatŭ. Imi aducŭ aminte de spusele unui bravŭ bărbatŭ de a nostru, care mai înainte de asta cu vre-o patru anĭ, voindŭ a călătorí spre Câmpiă, înoptase în Oşorheiu. Limba maghiară nu o sciá şi aşa trebuĭ se vorbéscă românesce. Pentru comiterea acestei »crime« trebuĭ sĕ sufere nisce insulte aşa de marĭ, încâtŭ intimidatŭ de rusticismulŭ ce'lŭ întêmpinase, trebuĭ în préjma nopţii sĕ fugă afară din oraşŭ, spre a'şĭ căuta refugiu în o comună învecinată.

Presiunea de maghiarisare, ce se face asupra nefericiţilorŭ Românĭ ce locuescŭ în acestŭ oraşŭ, e nespusŭ de mare. O parte din familiele române ce locuiau odatŭ în mijloculŭ acestorŭ sĕcui, trebuiră sĕ ia lumea în capŭ. Micuţŭ, fórte micuţŭ este astăḍĭ numĕrulŭ acelorŭ Românĭ, carĭ în acestŭ oraşŭ sĕcuescŭ de totŭ înapoiatŭ şi-au păstratŭ intactŭ şi nemaculatŭ caracterulŭ lorŭ naţionalŭ.

Progresulŭ ce-lŭ face junimea română în scólele acestui oraşŭ e tare neînsemnatŭ. Limba dimpreună cu totŭ ce e românescŭ suntŭ espuse la batjocurile cele mai infame. Ba aşa este de mare ura faţă cu totŭ ce-i românescŭ, încâtŭ chiar şi limba latină se neglege la aceste scóle mai multŭ dóră ca la orĭ care altele, póte numai din motivulŭ că este înrudită cu limba românéscă. Adeseorĭ se re'ntorcŭ micuţii studenţĭ românĭ la casele părintescĭ cu capetele sparte ne mai voindŭ sĕ audă nicĭ de numele de scólă, căcĭ pe băncile unguresci scóla e pré amară.

Te vei mira póte, d-le Redactorŭ, décă'ţĭ voiu spune, că nu mai îndrăsnimŭ sĕ cumpĕrămŭ nicĭ hârtiă din librării, care ar avé colorile nóstre naţionale. Sciu eu de ce? precum se vede se temŭ sĕcuii acestui oraşŭ de ele.

Nu de multŭ mĕ duseră păcatele în librăria d-lu Csiki Gergely cu dorinţa ca sĕ-mĭ cumpĕrŭ nisce hârtiă colorată. La întrebarea d-lui Csiki, că ce colorĭ poftescŭ, i-amŭ rĕspunsŭ că: roşu, galbenŭ şi vênătŭ, fiindŭ că amŭ unŭ amorŭ pasionatŭ cătră aceste trei şi prea frumóse colorĭ. La auḍulŭ acestora, vĕdŭ numai pe d-lŭ Csiki că încreţesce fruntea, tremură din buze, se turbură şi ca unŭ şérpe veninosŭ se aruncă asupra mea, mĕ trage în dispută şi mĕ provócă cu furiă sĕ-i spunŭ, cum potŭ eu sĕ fiu românŭ în patriă ungurĕscă?

Nu amŭ voitŭ a întrá în vorbă cu unŭ înfuriatŭ, ci luându'mĭ pălăria voiamŭ sĕ iesŭ. Dlŭ Csiki însă mĕ opresce, mĕ provócă sĕ-i rĕspundŭ, décă recunoscŭ eu că noi Românii suntemŭ sĕlbaticĭ şi proştĭ. Insultatŭ în modŭ ne mai pomenitŭ am eşitŭ în fine din librăria d-lui Csiki mulţămindŭ lui Dumneḍeu că amŭ scăpatŭ numai cu atâta, dintre câţĭ erau acolo.

Unŭ Câmpénŭ.

15.

FOILETONU.

Revoluţiunea din 1784.

(Revoluţiunea lui Horia în Transilvania şi Ungaria 1784—1785 scrisă pe basa documentelorŭ oficiale de N. Densuşianu. Bucurescĭ 1884. Tipografia »Românulŭ,« Carolŭ Göbl).

(Urmare.)

Alŭ doilea raportŭ din Alba-Iulia pórtă data de 2 Febr. In acesta spune c. Iankovits, că dintre 400 de prisonierĭ a liberatŭ în Alba-Iulia 266, considerându-le ca pedépsă miseria ce au suferit'o în închisorĭ şi că asemenĭ dispoziţiunĭ au luatŭ în privinţa celorŭ 50 de prisonierĭ din Cluşĭ şi a celorŭ 8 din Sibiiu; spune în fine că a dispusŭ ca în viitorŭ ordinele urbariale sĕ fie observate cu esactitate, atâtŭ de iobagĭ câtŭ şi de domnĭ, sub urmările acţiunei fiscale.

*

In alŭ XXIX-lea capitolŭ o vorba de petiţiunile nobilimei (pag. 338—366). In 30 Noemvre, comitatulŭ Huniădórei presentă contelui Iankovits unŭ lungŭ memoriu asupra revoluţiunei, în fondŭ unŭ actŭ de acusaţiune contra naţiunei române. In introducere acestŭ memoriu esprimă surprinderea, că tocmai acum în timpŭ de pace când se află vreo câteva regimente regulate şi atâţĭ grănicerĭ în ţéră li-a trecutŭ Românilorŭ prin minte sĕ facă o rĕscólă generală şi apoi ḍice:

.....»Suntemŭ datorĭ a descoperi consciinciosŭ causele acestorŭ lucrurĭ.... Plebea română n'are consciinţă de ce e dreptŭ şi echitabilŭ. Crescerea Românilorŭ e perversă, principiele religiunii creştine nicĭ popii lorŭ nu le cunoscŭ. De aceea părinţii noştrii au judecatŭ că numai prin pedepsele cele mai severe potŭ aduce acésta plebe la ascultare şi astfelŭ înstituiră în adunările ţĕrii nu numai în contra singuraticilorŭ făcĕtorĭ de rele dér şi în contra comunelorŭ culpabile pedepsele ce suntŭ cuprinse în partea III art. 43 şi în alte locurĭ ale Constituţiunilorŭ Aprobate.... In seculii trecuţĭ domnii pămêntescĭ încă aveau o mare autoritate înaintea supuşilorŭ sĕi, pentru că ei se bucurau de dreptulŭ săbiei. Şi întru adevĕrŭ cu multă înţelepciune făcuse lucrurile acestea părinţii noştrii, pentru că mai înainte unŭ domnŭ pămêntescŭ avea atâta putere într'unŭ cercŭ, câtŭ are astăḍĭ unŭ ofiţerŭ subalternŭ într'unŭ regimentŭ, delictele cele mai micĭ le pedepsea dênsulŭ, ér despre cele mai marĭ numai raportá comitatului. Numai cu astfelŭ de legĭ şi numai c'unŭ astfelŭ de metodŭ a fostŭ posibilŭ sĕ ne bucurămŭ în cursŭ de mai mulţĭ secolĭ de cea mai dulce pace în acéstă patriă a nóstră atâtŭ de iubită şi nicĭ că-ĭ trecea cuiva prin minte în Transilvania sĕ se témă de supuşii sĕi. Grija strămoşilorŭ noştrii era cum sĕ alunge pe inimiculŭ esternŭ, numai de acesta purta frică, ba mai multŭ persecutá Ungurulŭ pe Ungurŭ şi celŭ persecutatŭ se apĕrá cu ajutorulŭ Românului, a supusului sĕu. In timpurile cele mai turburate, când Turcii şi Tătarii năvăliau în Transilvania, lucrurile de valóre se îngropau şi se ascundeau în pămêntŭ înaintea Românului credinciosŭ, ear după ce se restabilea pacea elŭ le da înapoi domnului sĕu: ear astăḍĭ domnulŭ îlŭ perdutŭ şi ucisŭ de acela, pe care'lŭ crescuse din copilăria sa. Şi cum s'au întêmplatŭ tóte acestea? De unde atâta schimbare?«.....

Memoriulŭ esplică acésta arĕtândŭ mai întêiu că autoritatea funcţionarilorŭ şi a domnilorŭ a căḍutŭ ....ţĕranulŭ îi acusă după voia sa şi fără nicĭ o frică de pedépsă şi apoi în urma acestorŭ acusărĭ sĕ rênduescŭ învestigaţiunĭ, fără a se mai decide vreodată... onórea ofensată a funcţionarilorŭ nu s'a restituitŭ nicĭodată..... Nu mai rĕmase altŭ modŭ de a ţinea pe ţĕranii în supunere decâtŭ frica şi rigórea legilorŭ. Der pedépsa de mórte instituită de strĕmoşii şi părinţii noştrii în legile fundamentale ale patriei după temperamentulŭ naţiunilorŭ, a fostŭ schimbată în închisóre pe timpŭ mărginitŭ. Atuncĭ cutezarea ţĕranilorŭ crescŭ şi mai multŭ prin uşurarea pedepselorŭ. Ordinaţiunile mai nouĕ au schimbatŭ legile criminale şi în privinţa comunelorŭ. Legea vechiă Const. Aprob. tit. 41 art. 10 prevedea casurile cum sĕ se pedepséscă cu amende şi comunele pentru crimele comune şi când sĕ se tragă în ţĕpă primarulŭ şi doi juraţĭ..... După ordinaţiunile mai nouĕ însă mulţimea nu se póte pedepsi şi acum ţĕranii ca sĕ rĕmână nepedepsiţĭ, ḍicŭ, că delictulŭ l'a comisŭ mulţimea.... Cu slăbirea legilorŭ criminale slăbi autoritatea funcţionarilorŭ şi scăḍu tare şi respectulŭ faţă cu domnii pămêntescĭ, aşa că de unŭ timpŭ încóce ţĕranii românĭ, carĭ uşorŭ credŭ în lucrurile neiertate şi carĭ âmblă cu o nespusă lăcomiă după minciunĭ, începură sĕ vorbéscă într'unŭ modŭ sacrilegŭ, că Majestatea Sa n'ar puté suferi nobilimea ungurécă... de aicĭ îşĭ luă ocasiune amăgitorulŭ acelŭ de Horia sĕ facă pe ţĕranĭ sĕ crédă, că Majestatea Sa l'ar fi împuternicitŭ pe elŭ sĕ stingă pe Ungurĭ cu Românii, încâtŭ

Durerea de gură şi de picióre la vitele cornute marĭ.

Bóla acésta s'a întrodusŭ în ţéră din Bulgaria, mai întĕiu în judeţele Dolj, Teleorman şi Vlaşca, şi neproducêndŭ mortalitate între vite. Cu tótă atenţiunea ce la timpŭ s'a atrasŭ autorităţilorŭ şi locuitorilorŭ asupră-i s'a întinsŭ în mai multe comune din judeţele Garjŭ, Oltŭ, Vîlcea, Argeşŭ, Muscelŭ. Dâmboviţa, Prahova şi Ilfovŭ, căcĭ este una din bólele cele mai molipsitóre, fiind-că pe unde âmblă vitele bolnave împrăştiă balele ce curgŭ din gură şi unŭ licuidŭ ce transudă din pielea dintre unghii şi împrejurulŭ unghielorŭ, care venindŭ în contactŭ cu vitele sănĕtóse le molipsesce.

Acéstă bólă începe uneorĭ printr'o mică indisposiţiune, în totd'auna cu căldură în gură, pe pielea dintre unghii şi împrejurulŭ unghielorŭ în care tocmai după câtva timpŭ se ivescŭ nisce beşicuţe ce crépă şi lasă nişte rănişóre.

Bóla în gură trece între 4, 6 pĕnă la 8 ḑile; ear la picóre póte sĕ ţie fórte multŭ şi chiar sĕ aducă căderea unghielorŭ.

Bóla acésta slăbeşce animalele fiind-că nu potŭ mânca şi le aduce câte-va ḑile în neputinţă de a munci; ear vacilorŭ le încetéză laptele.

Ferindŭ vitele de a umbla pe locurĭ pe unde au trecutŭ vite bolnave séu de a vení în atingere directŭ séu indirectŭ cu balele séu cu lìcuidulŭ ce secretéză unghile animalelorŭ bolnave, le ferimŭ contra bólei.

Odată întrată bóla în comună, celŭ mai bunŭ mijlocŭ este de a molipsí înşine tóte vitele ca ast-felŭ se scurtămŭ durata epizotei.

Molipsirea se face prin luarea de bale dela vite bolnave şi frecarea cu ele a gurei celorŭ sănĕtóse.

Acésta nu trebue s'o facemŭ de câtŭ atuncĭ când s'a constatatŭ de către unŭ medicŭ veterinarŭ că bóla din localitate este durere de gură şi de picióre.

O probă care ne póte convinge că este în adevĕrŭ durere de gură şi de picióre avem atuncĭ când la animalele care au durere de gură au şi la picióre şi cu tóte acestea nu móre nicĭ o vită.

Când durerea de gură şi de picióre s'a ivitŭ într'unŭ satŭ, şi dacă s'a făcutŭ séu nu inocularea (molipsireà) este bine sĕ ungemŭ pielea dintre unghii şi împrejurulŭ unghiilorŭ cu păcură care are puterea de ă opri ca sĕ se molipséscă vitele când calcă pe materia molipsitóre şi odată vita molipsită prin alte părţĭ sĕ facă sĕ nu se ivéscă durerea şi la picióre séu dacă se ivesce se fie fórte uşorŭ. Lucru fórte importantŭ căcĭ se scie că bóla este mai păgubitóre când înbolnăvesce şi unghiile de câtŭ când înbolnăvesce numai gura.

Păcura e bună şi atuncĭ când suferă unghiile, pentru acésta trebuiescŭ unse o dată pe ḑi în timpŭ de 4—5 ḑile.

Pentru durerea de gură se póte întrebuinţa mai multe doctorii precum spălarea, de douĕ orĭ pe ḑi, a gurei, cu oţetŭ, sare şi miere în părţĭ deopotrivă etc.

Insĕ celŭ mai bunŭ mijlocŭ este de a unge odată în ḑi, trei ḑile de-arêndulŭ gura vitelorŭ şi mai cu deosebire gingiile şi partea dinăuntru a buzelorŭ cu unŭ pămătufŭ muiatŭ în acid de sare (acid chlorhidric concentrat) o parte şi ḑece părţĭ apă.

»Telegrafulŭ.«

---

nicĭ pétră pe pétră sĕ nu mai rĕmână.... Primiţivii şi imediaţii autorĭ ai turburărilorŭ, continuă memorialu, — suntŭ ţĕranii din domeniulŭ fiscalŭ alŭ Zlatnei, ear nu iobagii vr'unui domnŭ privatŭ şi Românii jurară mórte nu numai nobilimii, ci tuturorŭ Ungurilorŭ..... Mai de multŭ plângerile în contra robotelorŭ nicĭ de nume nu erau cunoscute... ear de când nouĕle ordinaţiunĭ i-au luatŭ în apĕrare în contra orĭ cărei asuprirĭ Românii îşĭ perdură încrederea şi respectulŭ către domnii lorŭ.. aşa că astăḑĭ iobagii sĕ îndoiescŭ décă mai suntŭ obligaţĭ sĕ facă robote şi sĕ plătéscă domnului dările iobăgescĭ.

Caracteristică este descoperirea ce-o face mai departe comitatulŭ Huniădórei contelui Iankovits ḑicêndŭ în memoriu: ....»Décă turburările Românilorŭ născute din ură naţională şi religiósă nu se vorŭ desrădăciná câtŭ mai repede şi din fundamentŭ, dér nu numai sĕ se potoléscă, atuncĭ ele potŭ sĕ strice multŭ de adreptulŭ chiar domniei Maiestăţii Sale. Căcĭ décă vorŭ ţiné turburările aceste până la primăvéra viitóre, atuncĭ vorŭ luá parte pe întrecute şi Românii din cele lalte părţĭ ale principatului, carĭ ascultă cu cea mai mare supunere tóte câte li se spunŭ în numele religiunii şi alŭ naţionalităţii. Apoi afară de Românii din Transilvania câtŭ e de mare încă numĕrulŭ lorŭ în Bănatŭ, în Ţéra Românéscă, Moldova şi mai în totŭ Iliriculŭ? De altă parte nu sĕ póte sperá îndreptare radicală, décă nu se vorŭ pedepsi conformŭ legilorŭ vechĭ şi comunităţile.... pentru că atâtŭ este de dură gintea Românilorŭ încâtŭ numai prin pedépsa cu mórte se pote înspăimêntà...... (Va urmá).

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Pesta, 20 Noemvre. — Comisiunea camerei deputaţilorŭ a începutŭ desbaterea asupra proiectului de reformă a camerei magnaţilorŭ. Iranyi a făcutŭ propunerea sĕ se respingă proiectulŭ pentru formarea consiliului de statŭ, ai cărui membri ar fi sĕ s'alégă pe şése anĭ prin votŭ secretŭ de către consiliele municipale, de comitate şi oraşe. Desbaterea se continuă Vinerĭ.

Bucurescĭ, 20 Noemvre. — Alegerile comunale au eşitŭ în tótă ţéra în favórea guvernului. Alegerile pentru corpurile legiuitóre au începutŭ alaltăeri în cea mai mare linisce. Deja resultatulŭ alegerilorŭ în colegiulŭ ântêiu electoralŭ e cunoscutŭ, e peste totŭ favorabilŭ guvernului. Camerile se deschidŭ la 22 Noemvre.

Berlinŭ, 21 Noemvre. — Reichstagulŭ s'a deschisŭ erĭ. Pasagiulŭ din discursulŭ tronului, care vorbesce despre afacerile esterne, sună: Bunăvoinţa, cu care puterile participante au rĕspunsŭ învitărei la conferinţa Congului, este o dovadă despre simţĕmintele amicale şi despre încrederea ce au tóte celelalte state în Germania, precum şi că recunoscŭ nisuinţele ei pacinice.

DIVERSE.

Esperiinţe curióse. — Nisce speriinţĭ curióse face pe tótă lumea, din Londra sĕ se alerge la Saint-James-Hall. Acolo se póte asistá la demonstraţiunile făcute de doctorulŭ Carter Moffat, ex-prosectorŭ alŭ colegiului chirurgilorŭ din Edimburg, c'unŭ aparatŭ inventatŭ de dênsulŭ şi care se numesce ammoniaphone. Mai ântêiu îţĭ vine sĕ primescĭ cu óre-care bănuială séu chiar sĕ considerĭ dreptŭ fantastice ḑisele conferenţarului. Dênsulŭ pretinde că a plecatŭ dela faptulŭ bine cunoscutŭ că clima Italiei produce cele mai frumóse vocĭ din lume; dênsulŭ a analisatŭ cu îngrijire aerulŭ acestei ţĕrĭ; a găsitŭ că acestŭ aerŭ cuprinde o porţiune estraordinară de peroxydŭ de hydrogenŭ şi de amoniacŭ; în fine a constatatŭ în modŭ sperimentalŭ că aceste gazurĭ au anume efectulŭ d'a sporí volumulŭ glasului şi d'ai lămurí timbrulŭ. Intemeiându-se pe acésta d. Moffat a construitŭ unŭ aparatŭ de inhalaţiune, care permite sĕ se dea laringelui nisce băi de aerŭ italianŭ artificialŭ. Doctorulŭ Moffat a datŭ inhalaţiunei sale numele de ammoniaphonŭ şi a renunţatŭ la clientela sa scoţiană pentru a merge sĕ predice prin lume vîrtuţile »aerului italianŭ în butilii.« Tóte aceste parŭ fórte suspecte. Ei bine! după mărturirea chiar a persónelorŭ carĭ au încercatŭ noulŭ aparatŭ şi carĭ se numeră aḑĭ cu miile, efectulŭ inhalaţiunei ar fi imedîatŭ şi netăgăduitŭ. De abia plămânii au aspiratŭ puţinŭ aerŭ încărcatŭ cu peroxyd de hydrogen şi de ammoniac şí larynxulŭ a începutŭ sĕ se dilate; córdele vocale au dobênditŭ unŭ gradŭ de sonoritate neobicinuitŭ, vocea a devenitŭ mai plină şi mai mlădiósă. Cântăreţĭ, oratorĭ, — d-na Marie Roze, lady Macfarren, miss Carlingferd, pentru a citá numai câte-va nume de artiştĭ liricĭ — s'au dechiaratŭ minunate de efectulŭ produsŭ asupra gâtlegiului lorŭ printr'o simplă inhalaţiune.

O nouĕ invenţiune. — D. Mayerhofer, ingeniar din Berlinŭ, a inventatŭ de curêndŭ unŭ aparatŭ d'unŭ mare folosŭ pentru siguranţa serviciului de transporturĭ pe drumulŭ de ferŭ. Acestŭ aparatŭ, pentru a cărui perfecţionare a lucratŭ doi-spre-ḑece anĭ cu ajutorulŭ mai multorŭ colaboratorĭ, permite impiegatului însărcinatŭ cu funcţionarea sa, d'a vedea într'o oglindă línia pe care trebue s'o controleze, împreună cu tóte trenurile ce circulă pe dênsa şi scie în fie-care momentŭ, cu cea mai mare esactitate, unde se găsescŭ trenurile în mişcare. Când unulŭ din ele s'apropie d'unŭ altulŭ la o distanţă prea mare, impiegatulŭ póte imediatŭ semnala pericolulŭ trenului ameninţatŭ. Aparatulŭ constă într'unŭ tablou de sticlă pe care se vĕdŭ indicate de nisce linii orizontale liniile ferate şi, prin linii verticale şi numere, staţiunile. Nisce micĭ săgeţĭ represintândŭ trenurile, se mişcă pe liniile orizontale. Ele sunt puse în mişcare prin puterea electrică produsă de locomotive cu ajutorulŭ contactului periilorŭ metalice cu nisce bănḑĭ de zincŭ, aşeḑate d'a lungulŭ şinelorŭ. In acestŭ modŭ, trenulŭ însĕmnéză într'una figurile mişcărilorŭ séle pe tabloulŭ de sticlă. Aparatulŭ a fostŭ espusŭ ḑilele acestea la Berlin pentru a fi esaminatŭ.

O descoperire însemnată. — O însemnată descoperire medicală a fostŭ sperimentată cu succesŭ la New-York. Chirurgii din acestŭ oraşŭ, ḑice »Medical Ricord« din New-York, sunt unanimi a recunósce superioritatea unui nou anestesicŭ care permite a se face operaţiunĭ chirurgicale fără nicĭ o durere şi fără a se adormi pacientulŭ. Acéstă substanţă minunată este estrasă din foile de coca din Peru şi se numesce hydrochlorat de cocaină. Dênsa era recunoscută de chimiştĭ, dér n'au fostŭ nicĭ o dată întrebuinţată ca anestesicŭ. Chirurgii din New-York n'au întrebuinţat'o până aci de câtŭ pentru operaţiunĭ oftalmologice. Se face dintr'ênsa o soluţiune în proporţiune de duoi la sută, din care sĕ lasă se cadă cincĭ séu şése picăturĭ la câteva minute de intervalŭ, pe ochiulŭ care trebuie sĕ fie operatŭ şi nesimţibilitatea este instantaneă. Se póte astfelŭ opera o cataractă séu orĭ-ce altă bólă de ochĭ, fără ca bolnavulŭ sĕ resimţă cea mai mică durere. Acésta nu e decâtŭ unŭ începutŭ, dér aplicaţiunea hydro-chloratului de cocaină va fi negreşitŭ generală în chirurgie peste puţinŭ timpŭ.

O plantă rară. — Meissonier are o deosebită pasiune pentru grădina sa, ca toţĭ ómenii renumiţĭ. Grădinarulŭ sĕu, unŭ distinsŭ botanicŭ, cunoscea seminţele tuturorŭ plantelorŭ şi înzadarŭ se'ncerca Meissonier sĕ 'lŭ prinḑă vr'odată cu ceva. »Acum l'amŭ băgatŭ în buzunarŭ,« ḑise Meissonier către nisce amicĭ, carĭ mâncau la prânḑŭ la dênsuslŭ şi le arătà unŭ pachetŭ de solḑĭ uscaţĭ de heringĭ. Apoi chemà pe grădinarŭ. »Cunoscĭ aceste seminţe?« întrebà Meissonier. Grădinarulŭ privì seminţele cu mare atenţiune. »Cum nu,« ḑise elŭ, »este seminţa plantei Polpus fluscimus, o plantă tropică fórte rară.« In câtŭ timpŭ rĕsare sĕmênţa?« întrebà Meissonier rîḑêndŭ de bucuriă. »In vr'o 14 ḑile,« rĕspunse grădinarulŭ. După 14 ḑile óspeţii se'ntrunira érăşĭ la masă la Meissonier şi după masă grădinarulŭ se anunţà. »De minune,« strigà artistulŭ şi se duse cu óspeţii în grădină, ca sĕ véḑă minunea. Grădinarulŭ ridicà acum unŭ capacŭ de sticlă, sub care se aflá unŭ micŭ stratŭ bine ingrijitŭ, şi unde stau eşite afară din pămêntŭ trei rêndurĭ de capete de heringĭ săraţĭ. Toţĭ au rîsŭ şi Meissonier concedià imediatŭ pe grădinarulŭ, pentru ca în ḑiua următóre sĕ-lŭ ia érăşĭ în serviciu.

O invenţiune curiósă. — Unŭ învĕţatŭ francesŭ, ḑice »Le Journal des Inventions,« are în permaninţă în curtea sa doui drugĭ de ferŭ, înfipţĭ în pămêntŭ, de fiecare din ei e fixatŭ unŭ conductorŭ de fire de aramă acoperitŭ, şi care e pusŭ în legătură c'unŭ telefonŭ pe care-lŭ consultéză de douĕ séu de trei orĭ pe ḑi şi care n'a lipsitŭ nicĭ o dată d'a-i semnala, cu douĕ-spre-ḑece séu cinci-spre-ḑece ore mai nainte, diferitele furtunĭ cari au bêntuitŭ oraşulŭ de mai multe lunĭ. Cândŭ timpulŭ e spre furtună, se produce pe placa vibrătóre a acestui telefonŭ unŭ sgomotŭ specialŭ care cresce cu câtŭ furtuna se apropie, şi care, în momentulŭ când isbucnesce, ia o intensitate comparabilă acelei produse de grindină pe geamurĭ. La fie-care fulgerŭ, sgomotulŭ e analogŭ acelui a unei petre care ar cădea în cutia sonoră a telefonului. Perturbaţiunile atmosferice, schimbările de temperatură suntŭ de asemene anunţate printr'unŭ sgomotŭ particularŭ, pe care-lŭ designéză sub numele espresivŭ de »strigătŭ de pasere.« Nu e necesarŭ pentru a auḑi aceste strigăte d'a sperimentá p'o liniă întinsă; e de ajunsŭ pentru acésta sĕ se facă o instalaţiune ca aceea de care vorbimŭ, adică d'a luá dóuĕ puncte pe pămêtŭ, depărtate unulŭ de altulŭ de şépte séu optŭ metri celŭ puţinŭ.

Principele de Bismarck, alegĕtorŭ. — O polemică îndestulŭ de hazliă s'a încinsŭ între diferitele ḑiare din Berlinŭ cu ocasiunea participării principelui de Bismarck la alegerile din 18 Octomvre. Mai multe ḑiare contestéză cancelarului germanŭ dreptulŭ d'a fi alegĕtorŭ şi se întemeiază pe faptulŭ următorŭ: Acum câtva timpŭ o plângere de ultragiu în contra d-lui de Bismarck a fostŭ respinsă de tribunalŭ, sub pretextŭ că cancelarulŭ germanŭ face parte din armata activă, ca generare. Sciutŭ este că oficiarii n'au dreptulŭ d'a fi alegĕtorĭ. Ḑiarele cerŭ sĕ fie lămurite asupra acestui punctŭ: D. de Bismarck mai face parte din armata activă? Décă nu, tribunalulŭ s'a greşitŭ în sentinţa sa. Décă da, elŭ n'are dreptulŭ d'a fi alegĕtorŭ, şi alegerea d-lui Lowe, pentru care principele a votatŭ, trebue sĕ fie anulată pentru viciu de formă.

CASATORIA. — Dumenecă în 11 (23) Noemvre se va celebra cununia d-lui *Dimitrie I. Poppŭ*, culegătorŭ tipografŭ, cu d-şóra *Elisabeta I. Arefta*, în biserica Sf. Treimĭ de pe Tocile.

Le urămŭ fericire!

BIBLIOGRAFIĂ.

Avisŭ. După ce subscrisulŭ am dobênditŭ autorisare la traducerea Opului »Judecăţile Sântului Petru« dela autorulŭ mirénŭ „André Le Pas" şi după ce acelŭ opŭ în scurtŭ timpŭ a ajunsŭ şi ediţiunea a III în originalulŭ francesŭ, care numai decâtŭ s'a tradusŭ în limba germană; amŭ onóre a atrage atenţiunea pré On. Publicŭ românŭ asupra opului susŭ memoratŭ, şi înainte de tótĕ a însemná numai atâta, că mie nu mĭ e datina a petrece timpulŭ scumpŭ cu împrumutărĭ fără valóre din literatura altorŭ naţiunĭ luminate, decĭ fie convinşĭ P. O. abonenţĭ, carĭ ar binevoí prin comandele d-lorŭ a mĕ avisá, că voiescŭ a avé acelŭ opŭ tradusŭ de mine, cu preţulŭ celui originalŭ de 1 fl. v. a., că: vorŭ dobêndi o lectură precâtŭ de amusantă pre atâtŭ de instructivă! Indată ce vorŭ fi insinuaţĭ atâţia abonenţĭ, câtŭ va fi asigurată tipărirea cărţii, numai decâtŭ se va da tiparului.

Cu tótă onórea:

Gregoriu Cardoşiu.
Parochu românŭ gr. cat. în Cizeriu
(Selagiu post rest.)

Rĕsunetulŭ este titlulŭ unui frumosŭ volumŭ de peste 200 pagine, formatŭ micŭ, în care sunt culese diferite cântece naţionale pentru usulŭ tinerimei de ambe-sexe. E tipăritŭ cu litere petit e edatŭ de tipografia **Alexi** din Braşovŭ. — *Preţulŭ* **25 cr.**

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurelu Mureşian

Cursulŭ la bursa de Viena
din 20 Noemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	123.55
Rentă de aurŭ 4%	94.45
Rentă de hârtiă 5%	89.05
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	143.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	105.60
Bonurĭ rurale ungare	100.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.50
Bonurĭ rurale transilvane	100.50
Bonurĭ croato-slavone	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	116.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	115.80
Renta de hârtiă austriacă	81.35
Renta de arg. austr.	82.60
Renta de aurŭ austr.	103.90
Losurile din 1860	134 75
Acţiunile băncel austro-ungare	870.—
Act. băncel de creditŭ ung.	294.30
Act. băncel de creditŭ austr.	293.90
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.78
Napoleon-d'orĭ	9.72½
Mărcĭ 100 împ. germ.	60.05
Londra 10 Livres sterlinge	122.85

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 7 Noemvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	—	—
Renta rom. amort. (5%)	—	—
» convert. (6%)	—	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	—	—
Credit fonc. rural (7%)	—	—
» » (5%)	—	—
» » urban (7%)	—	—
» » » (6%)	—	—
» » » (5%)	—	—
Banca naţională a României	—	1335,25,26
Ac. de asig. Dacia-Rom.	—	332,330
» » Naţională	—	231
Aurŭ	—	—
Bancnote austriace contra aurŭ	2 07	2.08

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 21 Noemvre st. n. 1884.

		Cump.		Vênd.
Bancnote românescĭ	Cump.	8.30	Vênd.	8.33
Argint românesc	»	8.10	»	8.15
Napoleon-d'orĭ	»	9.67	»	9.70
Lire turcescĭ	»	10.94	»	10.98
Imperialĭ	»	9.94	»	9.97
Galbenĭ	»	5.67	»	5.70
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	124.	»	125.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Nr. 11677—1884. 3—3

Concursŭ.

Sĕ escrie concursŭ: pentru ocuparea postului vacantŭ de adjunctŭ economicŭ orăşenescŭ de a doua categoriă, împreunatŭ c'unŭ salariu anualŭ de 700 fl. şi 100 v. a. ca banĭ de locuinţă; mai departe în urma eventualei ocupărĭ a acestui postŭ de către unŭ comisariu de poliţiă séu subnotariu, spre reîntregirea unui postŭ devenitŭ vacantŭ de comisarŭ de poliţiă pe lângă unŭ salarŭ anualŭ de 500 fl. respective 600 fl. şi 100 fl. banĭ de locuintă, séu spre reîntregirea unni postŭ vacantŭ de subnotarŭ, pe lângă unŭ salarŭ anualŭ de 600 fl. şi 100 fl. respective 150 fl. v. a. banĭ de locuinţă; şi în fine spre ocuparea unui, eventualmente a douĕ posturĭ de practicanţĭ magistratualĭ cu unŭ salarŭ de câte 400 fl. anualŭ.

Competenţii pentru unulŭ din aceste posturĭ au sĕ documenteze că au absolvatŭ cursulŭ de 4 anĭ de dreptŭ şi pe lângă acésta că au depusŭ celŭ puţinŭ esamenulŭ de statŭ politicŭ, şi că nu au trecutŭ încă peste etatea de 40 de anĭ.

Petiţiunile lorŭ astfelŭ instruate au sĕ le aştérnă celŭ multŭ până în 9 Decemvre a. c. la 5 óre după prândŭ subscrisului magistratŭ.

Braşovŭ în 13 Noemvre 1884.

Magistratulŭ orăşenescŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
Braşovŭ (	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5.59	9.18	
Cluşiu (	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.51	9.52	2.05	
Mezö-Telegd	1.21	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
Oradia-mare (	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
Oradea mare (	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu (	8.57	5.40	7.08	
Cluşiu (	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
Braşovŭ (	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealu	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
Aradŭ (	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
Aradŭ (	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.3?
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.